

בשבע

גיליון 445 חלק ב'
כ"ט אייר תשע"א, 2.6.2011

ההתקדמות המהירה מושגת בשיתוף פעולה בין בתי מדרש, חוקרים וכלי עבודה מודרניים. יוחאי מקבילי עם מהדורת 'משנה תורה' בהוצאתו

לאחר שהוציאו את המהדורה המדויקת של ספר 'משנה תורה' לרמב"ם בכרך אחד, עובדים כעת יוחאי מקבילי וחבריו ל'מפעל משנה תורה' על פירוש קצר ובהיר, שיסייע במימוש חזונו של המחבר הגדול: הנחלת התורה שבעל פה כולה לכל יהודי

יואל יעקובי | עמ' 4

כל התורה ביד אחת

מה חשב הרמב"ם על אמות ז'נבה?

את אהבתו לרמב"ם גילה יוחאי מקבילי בגיל חמש עשרה, כשלמד את הקדמתו לפירוש המשנה לפני כמה שנים ייסד את 'מפעל משנה תורה', לו שותפים בהתנדבות גלריה מרשימה של בכירים בעולם התורה והמדע, במטרה להנגיש את ספרי הי"ד החזקה לכל לומד ולחבר את ההלכות מאז למציאות המודרנית והציבורית ■ מקבילי מאמץ שיטות מעבודתו בתחום ההיי-טק לצורך ההדרת כתבי הרמב"ם, ומבקש להקנות ללומד הפשוט את הבנת ההשקפה דווקא מתוך לימוד ההלכה ■ יואל יעקובי

המהדורה מאפשרת להקיף את כל משנה תורה בזמן סביר. יוחאי מקבילי

כשהתודע אל האדם שמאחורי הספרים, הופתע כרבים אחרים מן העובדה שמדובר באדם מבוגר, עדין וחביב עד מאוד. בסיום לימודיו בישיבה התיכונית כבר היה מקבילי מחובר מאוד לצד התורני, ולמרות זאת לא פנה לישיבה אלא התגייס לסיירת גבעתי. "התורה שהכרתי בישיבה התיכונית היתה מאוד טכנית, וחיפשתי משהו חי", הוא אומר היום. "זה לא פשוט, כי ההלכה היא לכאורה משהו יבש. למצוא בתוך זה את החיים ואת השירה זה לא דבר קל, ולכן יש כאלה שעוזבים את עולם ההלכה ומרחיקים לצדדים של העולם הרוחני שפחות מחויבים להלכה. אבל באמת צריך לפתח את הכל מתוך ההלכה. ההלכה עשירה ומקפלת בתוכה תובנות גדולות של החיים. לא לחינם קרא הרמב"ם לשני ספריו הראשונים במשנה תורה מדע ואהבה".

לאחר שסיים את שירותו הצבאי כמש"ק מודיעין עקב הורדת פרופיל, פנה מקבילי ללימודי הנדסה בטכניון, תואר ראשון בהנדסת חשמל ותואר שני בהנדסת מחשבים. הוא מספר שהמשיכה שחש לתחום נבעה בעיקר מן הסקרנות הגדולה שפיתח אצלו עולם המדע: "עד היום מדהימה אותי העובדה שבאוויר שאנו חיים בו מסתובבות כמויות עצומות של מידע, כמו הסלולרי. רציתי להבין כיצד זה עובר או עובד". בטכניון הוא פגש את הרב אליהו זייני, רב הטכניון, שהפך להיות רבו השני (אחרי הרב קאפח). הוא התחתן והצטרף לקהילתו של הרב, שחלק ממנה הוא ישיבת 'אור וישועה', שהיתה עתידה להיות השותף הראשון

במפעל משנה תורה. בלימודיו התורניים אצל הרב זייני, החל מקבילי את עבודתו

לפיכך קראתי שם חיבור זה 'משנה תורה', לפי שאדם קורא תורה שבכתב תחילה, ואחר כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה שבעל פה כולה, ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם. על אף חשיבותו של ספר 'משנה תורה' של הרמב"ם, שבהקדמתו נכתבו דברים אלה, קשה היה לראות עד היום את התגשמות חזונו זה של הרמב"ם, ומבט קל כמעט בכל ספרייה תורנית יכול להעיד על כך כאלף עדים. הרי כל לומד מתחיל יודע שרק השאלה "מה אמר הרמב"ם?" יש בכוחה לפרנס שיעורים רבים לשלל רמות. וזה מבלי להזכיר את השינוי שחל בשפה יחד עם התמורות במציאות החיים, ונוסף עליהם השיבושים הרבים שנפלו בספר 'משנה תורה', ומקשים על הקורא לדעת מה הנוסח שיצא מתחת ידו של הרמב"ם. החלום הגדול לסלול דרך לידיעת התורה שבעל פה כולה, לפחות את תמציתה, נראה היום כמשאלה שאינה בת מימוש, לפחות לא לרובו המוחלט של הציבור.

הטוב והמטיב' על בן לאדן

אולם מסתבר שלא הכל סבורים כך. אחד מאלו המעוניינים לסייע להגשים את חלומו של הרמב"ם הוא ר' יוחאי מקבילי, איש היי-טק מחיפה ויור'ר עמותת צדקה, העומד בראש 'מפעל משנה תורה', שהוקם למען ההדרת ספר 'משנה תורה' והנגשתו לציבור הרחב. את הרמב"ם גילה מקבילי בהיותו בן חמש עשרה, דרך ההקדמה שלו לפירוש המשנה. התיאור של הרמב"ם על מטרת האדם, וכיצד כל הדברים מיועדים להכרת ה' בעולם בחכמה מצד אחד ובמעשה מצד שני, כשאת שניהם ההלכה משלבת, הרשים אותו.

מקבילי המשיך לעסוק בספרים נוספים של מפעל הרמב"ם הגדול בדורנו, הרב יוסף קאפח. היכרותו את הרב קאפח דרך ספריו גרמה לו לחשוב שמדובר באדם צעיר וחרף ביטוי, אולם

מה חשב הרמב"ם על אמות ז'נבה?

פי

"אתה נמצא בחזית הטכנולוגיה, ועושה דברים שמצילים חיים. זו עבודת נמלים של הרבה מאמץ, ואתה חושב שאתה עושה את הדבר הכי חדשני בעולם. מצד שני, כשאתה עובר הרבה פרויקטים הם חולפים. התורה לעומת זאת היא יציבה מאוד ומעניקה לך תפישת חיים יציבה"

בעולם ההיי-טק הנוצץ, אך גם המשעבד. בהקדמת מהדורתו לספר קניין, השנים-עשר בספר "משנה תורה", מקבילי כותב שעל אף שהעבודות (שהלכותיה מוזכרות בספר "קניין") כבר עברה מן העולם, יש לה תחליף מודרני ומתוחכם יותר: "התעשייה עתירת הטכנולוגיה, המכונה היי-טק, שאנו חבים לה הרבה מן הנוחות שאנו חיים בה ויש בה כדי לפרנס כותב שורות אלו, מציגה בסמוי ובגלוי את העבודות החדשה הממכרת". בקטע מעין שירי מתאר שם מקבילי את עולם ההיי-טק על פיתוייו ועל סכנותיו. לדבריו, העבודות באה לידי ביטוי לא רק בשעות העבודה הרבות, שבניגוד לעבדים בעת העתיקה אנשי ההיי-טק דווקא מתוגמלים עליהן היטב, אלא גם בשעבוד לחדוות היצירה הממכרת, עד שהעולם סובב אך ורק סביב המוצר שהעובד עמל עליו: "אתה נמצא בחזית הטכנולוגיה, ועושה דברים שמצילים חיים. זו עבודת נמלים של הרבה מאמץ, ואתה חושב שאתה עושה את הדבר הכי חדשני בעולם. מצד שני, כשאתה עובר הרבה פרויקטים הם חולפים. התורה לעומת זאת היא יציבה מאוד ומעניקה לך תפישת חיים יציבה". אולם מקבילי למד גם דברים טובים מעבודתו המקצועית: "אפשר ללמוד הרבה מהדבקות במשימה שרואים אצל אנשי ההיי-טק ולהשתמש בזה לדברים החשובים באמת בחיים". את שיטות העבודה שרכש הוא מאמץ למפעל התורני שבראשו הוא עומד: "לפעמים נראה שלעבודות תורניות אין לוחות זמנים וקצב קבוע של עבודה, וזה תחום שכדאי ללמוד מעולם ההיי-טק. גם היכולת לקחת את המחשב ככלי חשוב, גם מהבחינה הטכנית וגם בהעשרה של השיטות שבהן

לומדים, היא דבר טוב שלקחתי משם". המחשב הוא כלי רב ערך בעבודת המפעל. רוב העבודה נעשית באמצעים וירטואליים. כך לדוגמה, מספר מקבילי, את עורך המשנה של המהדורה, ד"ר יחיאל קארה, הוא פגש פנים אל פנים רק כעבור שנתיים של עבודה משותפת, לאחר שקארה סיים את עבודת הניקוד של כל הספר. תוכנית העבודה של המפעל נמצאת בגוגל, ומלבד אתר מפותח יש לפרויקט גם קבוצת פייסבוק אשר דנה בנושאים הקשורים לתורתו של הרמב"ם. כך למשל מופיעה שם ההלכה הרלוונטית מהרמב"ם בעניין ברכת "הטוב והמיטיב" על שמיעת בשורות טובות, כשבצידה הידיעה החדשותית על חיסולו של בן-לאדן.

כל התורה ביד אחת

מקבילי עבד בחברות מובילות בתחום מומחיותו, בחברת אינטל ובחברת י.ב.מ, וכיום הוא עובד בחברת 'בינסט' העוסקת בפיתוח מכשור רפואי ופתרונות לבעיות לב, עבודה שהוא מוצא בה גם קשר לעיסוקו של הרמב"ם כרופא. מקבילי מזכיר כי "הרמב"ם עסק מלבד בתורה גם ברפואה, מדע, פילוסופיה והנהגת ציבור, כך שהוא היה איש אשכולות שהאמירה שלו רחבה ועמוקה". באותה נשימה הוא מציין שהמיוזג הרב תחומי הוא סוד ההצלחה של "בינסט", בו אנשי פיזיקה, רפואה, חומרה ותוכנה עובדים יחד. תובנות אלה הובילו אותו בהמשך בעיסוקו ביצירה הגדולה של הרמב"ם.

בעבר היה מקבילי מוביל פרויקט בכל חברה שעבד בה, אך עבודתו הנוספת בהתנדבות במפעל משנה תורה' הובילה אותו לצמצם את היקף עבודתו רק כדי לסיים את הפרויקט שהחל בו. כיום הוא איש

אלגוריתמים רק בחצי משרה, תופעה נדירה בעולם ההיי-טק. כשהחל את הקריירה המקצועית שלו, הצטמצמו זמני לימוד התורה של מקבילי והוא הרגיש חסרון גדול. לרגל שנת ה-800 לפטירת הרמב"ם, הוציא בשיתוף עם משרד החינוך מהדורה מבוארת של 'הלכות דעות' מתוך 'משנה תורה'. באותו זמן גייס את תלמידי 'אור וישועה' לשלב הראשון של הפרויקט, שנועד להתחקות אחר הנוסח המקורי של חיבורו הגדול של הרמב"ם. העבודה נעשתה על ידי סריקת הנוסח שמופיע במהדורתו של הרב קאפה ועריכת השוואה דיגיטלית בינו לבין נוסחים מדויקים אחרים. ההתגייסות הכללית של תלמידי הישיבה ופיתוח תוכנות להשוואת טקסטים חסכה לדבריו עבודה בהיקף של הרבה שנות אדם, ש"אלמלא העזרה הזו, הוצאת הנוסח המדויק בלבד היא כבר מפעל חיים בפני עצמו". כך יצאה בשנת תשס"ה המהדורה הראשונה של המפעל, כל 'משנה תורה' בכרך אחד.

מקבילי מספר שהופעת הספר החדש גררה תגובות חיוביות רבות, שהמשמעותית בהן מבחינתו היא תלמידי חכמים שאמרו לו: "יש לי את כל התורה ביד אחת!" ועל כך אומר מקבילי: "זה מה שהרמב"ם רצה, שכל הי"ד החזקה תהיה ביד אחת. זה שינוי תודעה. אבל באמת כך היו הספרים עד שהופיעו הפרשנים". מקבילי מספר שאחד הרבנים אף אמר לו שעד היום הוא לא הצליח ללמוד הלכות אישות ברמב"ם, כי כשלמד במהדורות הרגילות נמשך לפרשנים, שמזמינים ללמוד אותם, וכך לא הצליח לסיים את ההלכות. "עכשיו הצלחתי בזכותכם", אמר הרב. היו שאמרו שהמהדורה החדשה נועזת

הלכות משיח, בית מקדש וארץ ישראל

במכונים התורניים השותפים ל'מפעל משנה תורה', מסבירים מדוע דווקא הרמב"ם רלוונטי לדור הנוכחי - דור הגאולה

השלב השני של הביאור לארבעת הספרים כבר נשלם, וכעת עובדים שם על השלב השלישי: הבאת השיטות העיקריות הנוגעות להלכה, מלבד שיטת הרמב"ם, ועל תרגום העקרונות שקבע הרמב"ם לימינו, הלכה למעשה. כך למשל מתכוונים העוסקים במלאכת הפירוש להוסיף נספח המבהיר את מעמדו ההלכתי של הגוף הווירטואלי המכונה "חברה עסקית", שאינו אדם מסוים, מושג שלא היה קיים בזמן הרמב"ם. כך גם בנוגע לצוואות, דיני עבודה ועוד.

המקומות הקדושים באמת

הרב עזריה אריאל, העומד בראש המכון התורני 'בית הבחירה' שלידי 'מכון המקדש' ומשתתף בביאור ספרי המקדש ברמב"ם, אומר שהחזון של המכון שלו הוא "לבנות את התשתית ההלכתית הנחוצה להקמת בית המקדש. הרמב"ם הוא לנו לעיניים, הן כפוסק והן כמחנך. כפוסק, הרמב"ם הוא היחיד מבין רבותינו הראשונים שכתב פסקי הלכה בכל חלקי התורה, וביורור פסקיו הוא עמוד השדרה של כל לימוד עיוני במסכתות המקדש". כדי להסביר את הצד החינוכי של הרמב"ם, רומז הרב עזריה ל"ג בעומר שחלף זה מכבר, ואומר כי "בימינו, רשימת 'המקומות הקדושים ליהדות' כוללת את הכותל המערבי וקברי צדיקים. מי שלומד רמב"ם מבין שהמקומות הקדושים הם מן הכותל ופנימה ואף לא אחד מקברי הצדיקים, עליהם כתב בהלכות אבל שאין להרבות בביקורים בהם. הרמב"ם מחנך גם בגישתו הריאלית, על פיה המקדש השלישי ייבנה בידי אדם והגאולה תבוא בדרך הטבע. מבחינה זו, רמב"ם במהדורה עממית עם ביאור שנותן ללימוד 'עזרה ראשונה' הוא כלי ראשון במעלה להנחלת התורה בשלמותה".

הרב עזריה חש שאנחנו נמצאים בעיצומה של מהפכה תודעית. "בגני הילדים ניתן כבר לשמוע בכל יום הולדת ברכה כמו 'שתזכה לעלות לבית המקדש' ושתהיה כהן גדול... צריך לתת למהפכה הזו את העומק, ואין עומק בלי לימוד מסודר. אם כל אחד יקבע לעצמו לימוד סדיר ברמב"ם, בגישה של 'ללמוד וללמד לשמור ולעשות', נראה בעזרת ה' מהר מאוד את כל הדברים הגדולים שעם ישראל חולם עליהם".

את הדרכתו של הרב בעניין חשיבות לימוד הרמב"ם. "דועים דברי חז"ל שתלמיד חכם צריך שמשנתו תהא סדורה לו", אומר הרב, "ומכורח המציאות של ריבוי הפירושים והמחלוקות, נוצר מצב שמאוד קשה לקבל תמונה היקפית של התורה שבעל פה. וכשהמשנה לא סדורה, הרי כמו שאומרת הגמרא, 'לימודו קשה עליו'. אני חושב שהקושי הזה מאוד מורגש בקרב לומדי תורה". הרב טל עצמו מודריך את תלמידיו ללמוד רמב"ם כדי לקבל היקף בתורה שבעל פה.

בעבודה על ספר 'זרעים' שותף 'מכון התורה והארץ'. הרב יהודה עמיחי מן המכון מספר כי בעוד שבשאר חלקי התורה דעתו של הרמב"ם היא חשובה אך לא יחידה, הרי שבענייני מצוות התלויות בארץ מעמדו הוא המרכזי, עד שרבים רואים בו את המרא דאתרא בתחום זה, ועל פי רוב פוסקים כמותו, חוץ מבמקרים שבהם יש מסורת ברורה לנהוג אחרת. הדבר נובע מכך שבמקצוע זה אין שלשלת פסיקה בקהילות ישראל כמו שיש למשל בהלכות שבת וכשרות, והרמב"ם הוא כמעט היחיד שכתב פסקי הלכות בתחומים אלה בצורה מסודרת ומכרעת. הרב עמיחי מציין גם כי הרמב"ם הכיר טוב יותר מאחרים את ההתאמה בין ההלכה לבין המציאות בענייני חקלאות וצומח, אם משום שהיה איש מדע ואם משום החיבור הקודם שלו, פירוש המשנה, בו הוצרך להסביר את דברי חז"ל וממילא גם להבין את המציאות החקלאית בימייהם.

הרב עמיחי עומד על חשיבותו של המפעל, ואומר כי הדיוק המירבי בדברי הרמב"ם, בוודאי בתחום המצוות התלויות בארץ, הוא קריטי, כיוון שכל טעות קלה בגרסה בדבריו עלולה לשנות לגמרי את ההלכה. גם בביאור 'ספר זרעים', הנמצא בהכנה, עובדים על החיבור המעשי, "להוריד את הדברים מרמת השטח של לפני 1,000 שנה לרמת השטח של ימינו".

הרב אבי גיסר, רב היישוב עפרה, הוא גם ראש מכון 'משפטי ארץ', שבין כתליו נעשה הביאור של ארבעת הספרים האחרונים ב"ד החזקה, העוסקים במשפט ובמשל. בתחומים אלו ניכר במיוחד מפעלו הגדול של הרמב"ם, "שהקיף את כל התורה כולה וגיבש אותה למשנה סדורה עד ימות המשיח. אף פוסק לא התעלה לגובה כזה", אומר הרב גיסר.

"שמעתי פעם בדיחה יפה מפרופ' אומן", אומר הרב אליהו זייני, רב הטכניון וראש ישיבת 'אור וישועה' בחיפה. "פעם שאלו את רבו מדוע השולחן ערוך, בניגוד לרמב"ם, אינו מביא הלכות יראת שמיים בחיבורו. הרב ענה: 'השולחן ערוך אינו מביא הלכות שאינן נוהגות בזמן הזה'". הרב זייני מביא את הבדיחה כדי להמחיש את ההבדל הגדול בין 'משנה תורה' לבין 'שולחן ערוך': "השולחן ערוך מעצב את דמותו של אדם דתי, בעוד הרמב"ם מעצב את דמותו של ירא שמיים, מאין אני בא ולאן אני הולך. מכל זה אין מילה אחת בשולחן ערוך. ר' חיים פלאג'י אומר כי הרמב"ם תחילתו מלכות - מלכות שמיים, וסופו מלכות - מלכות הארץ בהלכות מלכים, החותמות את החיבור".

הרב זייני מציין כי הרמב"ם הוא האחרון הפוסק הלכה שלא על פי אישיות הדובר אלא על פי ערך דבריו, "הוא אמר: 'אני לא פוסק את הדין על פי היחס הסובייקטיבי שלי, אלא על פי מקורות חז"ל. אם זה תואם את המקורות - מצוין, ואם לא - אינני פוסק כדעה זו'. זהו החינוך של בית מדרשו של הרי"ף". ניכר כי הרב זייני, שישיתו מנהלת את הוצאת הספרים, נהנה להתרפק על הרמב"ם. בשיחתו הוא מפליג לנושאים רבים הרלוונטיים לחיי התורה היום. דבר נוסף שמעלה הרב זייני הוא טענתו כי הרמב"ם הוא היחיד שהגלות פסחה עליו: "למי היה העזו לומר שמי שאומר שהמשיח יעשה ניסים הוא טיפוש ואיני צריך לומר כמה אנשים נפגעו מדעה מוטעית זו, ולא דווקא אנשים פשוטים".

גם משמעויות לדורנו שואב הרב זייני מדרכו של הרמב"ם. לדבריו, הוא היחיד שאומר בצורה ברורה שמלחמות צה"ל הן מלחמות השם, ואם בר כוכבא לא הצליח, זה לא הופך אותו לפושע אלא לבעל מגמה חיובית שנכשל, "ומזה צריכים ללמוד שכל מי שפועל למען רווחת עם ישראל, גם אם איננו האידיאל, גם לו יש מעלה".

הרופא שהבין בחקלאות

נתח גדול מהעבודה נעשה כיום על ידי תלמידי ובוגרי ישיבת 'תורת החיים', שושבין חשוב של המפעל, ולא בכדי. כותב שורות אלו, תלמידו של הרב שמואל טל, מכיר היטב

הגות שמבוטסת על הלכה. הרמב"ם

הוא מדבר על חולדה שהכתה על ראש עוף. בפירוש המשנה שנכתב בערבית הוא מתרגם את המילה חולדה בשני המקומות בדרך שונה. מתרגומו עולה שהחולדה שבהלכות הפסח היא מכרסם, העכברוש של ימינו, ואילו זו שבדיני טרפות היא בעל חיים טורף, הסמור. כך אפשר להסביר את דברי הרמב"ם ב'משנה תורה' באמצעות הסברו בפירוש המשנה.

היעד הבא של 'מפעל משנה תורה' הוא חיבור ההלכות מהרמב"ם למציאות ימינו. למעשה, כבר בשלב הנוכחי של כתיבת הביאור הקצר יש ביטוי לצד המעשי. למשל, מקבילי מבכה על כך שאדם יכול ללמוד בש"ס דיני ממונות, אבל כשהוא נזקק לבצע מכירה או השכרה של דירה או רכב, הוא פונה לעורך דין שיערוך עבורו חוזה. לכן, בסוף ספרי המשפט שבמהדורה המבוארת, הביאו אנשי מכון 'משפטי ארץ' השותף בביאור הספרים הללו, שטרי מכר המנוסחים ברוח המשפט העברי ומותאמים גם למשפט האזרחי הנוהג בישראל.

אולם עיקר החיבור בין דברי הרמב"ם לימינו אמור להיעשות בשלב השלישי. שלב זה, שעל ריכוזו מופקד הרב דביר טל מיישיבת 'תורת החיים', אמור להשלים את המפעל בהפיכתו של ספר 'משנה תורה' לספר הכולל את כל התורה שבעל פה ומתאים לכל אדם מישראל בשני נדבכים.

הנדבך הראשון הוא הבאת השיטות העיקריות השונות משיטתו של הרמב"ם. למקבילי אין כוונה לשכנע אנשים לנהוג על פי פסקי הרמב"ם, אלא רק לגרום לכל קורא להרגיש בבית באמצעות חיבורו של הרמב"ם, שהוא המכנס היחיד של כל מרחבי התורה שבעל פה.

הנדבך השני בא לגשר על פערי המציאות בין זמנו של הרמב"ם לבין זמננו, וללמד בקצרה את ההלכה בזמננו ביחס למושגים חדשים, כגון 'אמנת ז'נבה' בדיני מלכים, 'זכויות יוצרים' בדיני קניין, וכיצד היא נובעת מן העקרונות המובאים ברמב"ם. הכל, כדרכם, בקיצור, כך בגודל בינוני לכמה ספרים מ'משנה תורה'.

מקבילי מסכם את הפרדוקס שקרה למשנת הרמב"ם: מצד אחד, עקב המהדורות הרבות שלו הספר נפוץ בכל קהילות ישראל, ומצד שני מקובלת התפישתה שקשה להבין את דבריו. כך נעשה הלימוד בו נחלתם של מעט תלמידי חכמים, במקום שיהיה נחלת הכל, כפי שרצה הרמב"ם. 'מפעל משנה תורה' חותר לשנות את המציאות הזאת ולהנגיש את כל התורה כולה לרבים גדולים בציבור, כדי שהלומד, אפילו אינו תלמיד חכם מופלג, יכיר "הדות שלמה, מקורית, מאוד רלוונטית לחיים, מניעה גאולה, מחוברת לעקרונותיה ולהגותה, כשהגות מבוססת אף היא על ההלכה עצמה, כפי הדרך שמנסה הרמב"ם להתוות בחיבוריו".

yoelyya@gmail.com

מה חשב הרמב"ם על אמנת ז'נבה?

יי

מדי. "כיצד העזתם להוריד את כל הפרשנים?!", שאלו. "זה כמו ללמוד תנ"ך בלי מפרשים", אומר מקבילי. "אני לא אומר שאין בזה סיכון מסוים, אבל זה מקנה לך יכולת להקיף את כל התורה כולה בפרק זמן סביר, וממילא כשרואים רחוק את היעד, טועים פחות".

מקבילי לא חשב באותו זמן שהוא נמצא רק בתחילת הפרויקט, אבל מכאן הכל החל להתגלגל ככדור שלג. הלל גרשוני, או תלמיד בישיבת 'תורת החיים' שגורשה זמן קצר קודם לכן מנווה-דקלים, שלח למקבילי רשימת הערות. "אמרתי לו: למה להעיר? בוא תהיה שותף! רק תישאר עם אותו חוש ביקורת". כך נכנסה למפעל גם ישיבת 'תורת החיים' עם כמה וכמה תלמידי חכמים צעירים ומבטיחים. יצאו מהדורה שנייה ושלישית, שם כבר שימש גרשוני כעורך משנה יחד עם ד"ר יחיאל קארה, איש האקדמיה ללשון העברית.

אחד הדברים המפעימים במפעל זה הוא העובדה שעל אף שהוא מאגד בתוכו כמה וכמה מומחים בתחומי התורה ותחומים משיקים לה, חלקם מן העשירון העליון של העוסקים בתחומם, הרי שרובם שותפים למפעל בהתנדבות. כך ד"ר קארה ופרופ' זהר עמר מן המחלקה ללימודי ארץ ישראל באוניברסיטת בר-אילן, המייצג בתחום זיהוי הצומח ובעלי החיים, וכך גם אחרים מעולם התורה. גם העורך הראשי, יוחאי מקבילי, אינו מקבל שכר, ואפילו הניהול האדמיניסטרטיבי של המפעל נעשה בהתנדבות על ידי יצחק וייספיש. "התרומות שאנו מקבלים מאפשרות להאיץ את העבודות המקצועיות והטכניות, אבל הגרעין הוא בהתנדבות, כמו שעשה הרמב"ם".

רמב"ם לכל כיס

אחת הביקורות על עבודתם של אנשי המפעל, כבר כשיצאה המהדורה הראשונה, היתה של הרב אליהו אביעד. לטענתו, הרמב"ם הוא אולי פשוט יחסית ללימוד, אבל לעיתים יש בו מילים שאינן מובנות די הצורך ללומד בן ימינו. ביקורתו נתנה את הדחיפה לשלב השני של המפעל - הוצאת מהדורה מלווה בביאור קצר המסייע ללומד להבין את דברי הרמב"ם. ספרים אלו נוחים במיוחד ללומדי הפרק היומי ברמב"ם, על פי תקנת הרבי מליובוויטש, מה שגורם גם לחב'דניקים רבים להתעניין במהדורה. עד היום נתבארו מחצית מספרי 'משנה תורה' בשמונה כרכים במהדורת כיס.

בשלב הזה של העבודה החל שיתוף פעולה עם גופים המתמחים במגוון תחומי התורה, שעל כולם כתב הרמב"ם ב'משנה תורה'. מקבילי אוהב לחלק את 'משנה תורה' לארבעה חלקים: ספרים המקבילים לחלק 'אורח חיים' שבשולחן ערוך, הכוללים את ההלכות היומיומיות; ספרים העוסקים בבית היהודי, כמו 'הלכות אישות', 'מאכלות אסורות' ו'זרעים'; ספרי המקדש, עבודה וקרבתו וטהרה; וספרי משפט וממשל, שהם ארבעת הספרים האחרונים. חלוקה זו מסייעת לו להראות עד כמה תפישת העולם בתורה הוא מצומצם, ועד כמה תפישת העולם של הרמב"ם מקיפה. בעוד שלהלכות בשר וחלב מוקדש פרק אחד מתוך אלף פרקי 'משנה תורה', הרי שלענייני משפט וממשל מוקדשים למעלה משלוש מאות פרקים.

מהדורה בעלת מטרה דומה לביאור של מקבילי וחבריו היא מהדורת 'רמב"ם לעם' הוותיקה. מקבילי מציין מספר הבדלים בין שתי המהדורות, והעיקרי בהם, מלבד הנוסח המדויק, הוא לדבריו ההקפדה לבאר את דברי הרמב"ם באמצעות דברי הרמב"ם עצמו בחיבוריו האחרים. כך למשל הרמב"ם, בעקבות המשנה, אומר בהלכות חמץ ומצה שהחולדה גורת חמץ, ואילו בדיני טרפות

מקבילי מבכה על כך שאדם יכול ללמוד בש"ס דיני ממונות, אבל כשהוא נזקק לבצע מכירה או השכרה של דירה או רכב, הוא פונה לעורך דין שיערוך עבורו חוזה. לכן, בסוף ספרי המשפט שבמהדורה המבוארת, מובאים שטרי מכר ברוח המשפט העברי המותאמים גם למשפט האזרחי

"ההלכה היא לכאורה משהו יבש. למצוא בתוך זה את החיים ואת השירה זה לא דבר קל. אבל באמת צריך לפתח את הכול מתוך ההלכה. ההלכה עשירה ומקפלת בתוכה תובנות גדולות של החיים. לא לחינם קרא הרמב"ם לשני ספריו הראשונים במשנה תורה מדע ואהבה"

טעמן
זה מצוין

תתעורר, הבאנו שום!

משקה אנרגיה המוגז של טעמן, טעים ומעורר

משקה אנרגיה מוגז
תכולת קפאין גבוהה
תכולה: 250 מ"ל

בהשגחת הבר"ץ
ירושלים
התורה והחיים